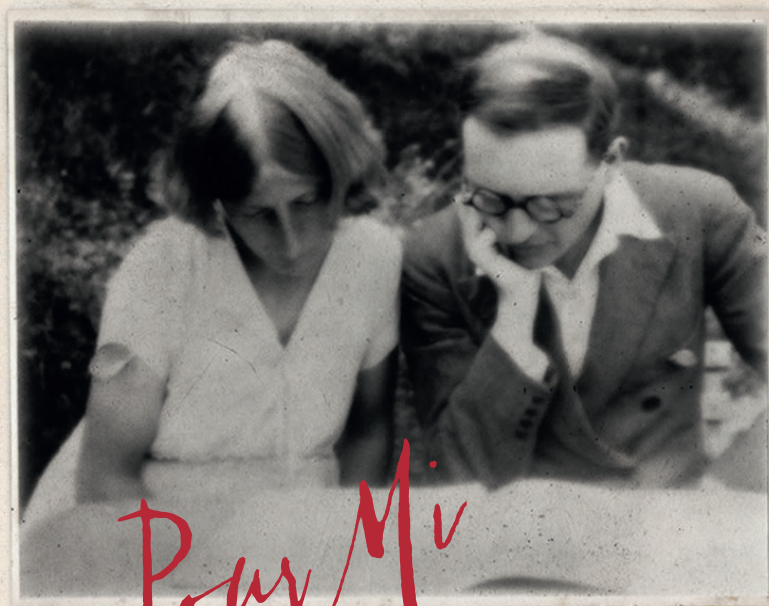


LAWO
CLASSICS



Pour Mi

Songs by Olivier Messiaen and Claire Delbos

LIV ELISE NORDSKOG • SOPRANO
SIGNE BAKKE • PIANO

POUR MI

TIL MI • TO MI

Vi har i mange år hatt den store gleden av å fordype oss i Olivier Messiaens mangfoldige og rike klangverden. Og i vårt arbeid med tekst og musikk i «Poèmes pour Mi» fant vi store kontraster; det åndelige og smertefullt menneskelige, skjønnhet og heslighet side om side, en verden større enn oss selv.

Etter hvert ble vi også veldig nysgjerrige: Hvem var Mi, hun som inspirerte til slik musikk? Claire Delbos var Messiaens første store kjærlighet. Han ga henne kjælenavnet Mi etter den lyseste strengen på fiolinen. Vi synes det er så vakkert, dette bildet fra sommeren 1936, der de to sitter ved siden av hverandre med notene ... Delbos var både fiolinist og komponist, men hennes musikk var for oss helt ukjent. I «L'Âme en Bourgeon», oppdaget vi et helt annerledes musikalsk landskap; her tonesetter hun skjørt og lekent, men samtidig dypt alvorlig, diktene til sin svigermor, poeten Cécile Sauvage. Denne diktsamlingen betydde også veldig mye for Messiaen; han betraktet den som den viktigste kilden til sin karriere og skjebne.

Året etter ble disse to sangsyklusene urframført, på samme konsert. Og nå, etter mange år, lar vi dem igjen klinge sammen:

Hans hyllest til henne i «Poèmes pour Mi».
Hennes hyllest til det ufødte barnet i «L'Âme en Bourgeon».

LIV ELISE NORDSKOG & SIGNE BAKKE

We have for many years had the immense pleasure of immersing ourselves in Olivier Messiaen's rich and diverse tonal world. And in working with the text and music of «Poèmes pour Mi», we discovered profound contrasts: the spiritual and the painfully human, beauty and ugliness side by side, a world larger than ourselves.

Little by little, we became exceedingly curious: Who was Mi, she who inspired such music? Claire Delbos was Messiaen's first great love, and he gave her the pet-name Mi for the brightest-sounding string on the violin. The photo from the summer of 1936, we find it so lovely, the two of them sitting together studying a score... Delbos was both violinist and composer, but her music was completely unknown to us. In «L'Âme en Bourgeon» we encountered a totally different musical landscape; here she sets to music poems of her mother-in-law, the poet Cécile Sauvage – with a certain fragility and playfulness, yet, at the same time, with deep seriousness. This collection of poems also meant a lot to Messiaen, and he regarded it as the most important source of his career and his destiny.

The two song cycles were premiered the following year at the same concert. And now, many years later, we wish to let them be heard together once again:

*His homage to her in «Poèmes pour Mi».
Her homage to the unborn child in «L'Âme en Bourgeon».*

LIV ELISE NORDSKOG & SIGNE BAKKE



SIGNE BAKKE (T.V.) LIV ELISE NORDSKOG (T.H.)

Ofte kan det kjennes som spekulasjon å forsøke å forstå musikk i lys av komponistens biografi. Men to av sangsyklusene på denne innspillingen griper inn i hverandre på måter som gjør at det virker konstruert å la være.

Poeten Cécile Sauvage (1883–1927) var komponisten Olivier Messiaens mor. Hennes dikt-syklus «L'Âme en Bourgeon» («Sjelen i knopp») fra 1908 handler om å bære frem et barn. Den er skrevet mens hun gikk gravid med sønnen som skulle bli et viktig navn i det 20. århundrets kunstmusikk.

Nesten tretti år senere ventet Olivier Messiaen og hans kone, fiolinisten og komponisten Claire Delbos, selv en sønn. Mens Delbos gikk gravid, satte hun musikk til sin avdøde svigermors dikt-syklus. Parallelt komponerte også Olivier Messiaen en sangsyklus som fikk tittelen «Poèmes pour Mi». Mi var hans kallenavn på ektefellen Claire.

«L'Âme en Bourgeon» og «Poèmes pour Mi» ble urfremført på samme konsert i Paris i 1937 som en del av Concerts de la Spirale, en konsert-serie Delbos og Messiaen hadde etablert sammen med flere andre komponister. Utøveren var den dramatiske sopranen Marcelle Bunlet, med Messiaen selv ved klaveret.

Dette var trolig eneste gang disse to verkene ble framført samtidig, før de nå møtes på denne platen.

Den tredje komposisjonen på denne platen er «Trois Mélodies», en vokalsyklus Messiaen skrev så tidlig som i 1930, før han tiltrådte som organist i Sainte-Trinité-kirken i Paris, og kanskje før han møtte Claire Delbos, som han giftet seg med i 1932.

TROIS MÉLODIES

I «Trois Mélodies» skriver Messiaen musikk til sin mors dikt «Le sourire» («Smilet»), og han omkranser det med to egne tekster. Mange musikalske trekk som kommer tilbake i «Poèmes pour Mi», opptrer her i en mer skisseaktig form. «Pourquoi?» («Hvorfor?») åpner med å folde ut tomme oktaver nedenfra og opp, slik naturlig resonans senere blir grunnlaget for mye av Messiaens harmonikk. Klaveret veksler mellom å følge vokallinjen tett og kommentere den kort, som en konsentrert psalmodi. Sentrum i den lille triptyken er Sauvages dikt om to ansikter som møtes. I motsetning til åpningens utbrudd er det neddempet og understøttet av forsiktige akkordpunkter. I siste sang sørger dikteren over en tapt forlovede, til opprørte løp i klaveret med innbyrdes ujevn, pulserende lengde, før sangen på samme måte som yttersatsene i «Poèmes pour Mi» munner ut i en inderlig bønn. Hele veien har melodiene et modalt preg.

L'ÂME EN BOURGEON

Claire Delbos studerte fiolin og komposisjon ved Schola Cantorum i Paris under blant andre Vincent D'Indy. Hun rakk å skrive tre vokalverk, fire orgelverk og en bibelsk salme før hun ble rammet av en mental

sykdom som, hvis man skal tro biografene, gjorde at hun mistet hukommelsen. Sykdommen hjemsoekte henne gradvis og ble kraftig forverret rundt 1949. Etter at hun noen år senere flyttet på institusjon, kom det ikke mer musikk fra hennes hånd.

«L'Âme en Bourgeon» er altså et viktig verk i Delbos' lille produksjon. De åtte diktene etter Cécile Sauvage er formet ganske fritt både harmonisk og rytmisk. Metrikken følger tekstens stavelser tett på en måte som minner om Messiaens rytmiske strukturer fra samme periode. Tonaliteten er fri og ofte tritonusbasert. De to ektefellene skal ha hatt en nær faglig dialog, og syklusene har flere beslektede trekk, selv om Delbos arbeider mer assosiativt og uten de underliggende skalasystemene som finnes hos Messiaen.

Men Delbos gjør også tydelige strukturelle grep. I åpningsdiktet «Dors» («Sov») er sang og akkompagnement organisk sammenvevet i en rolig og treklangsbasert sats. I avslutningsdiktet er stemme og klaver derimot helt adskilt i to frittstående solopartier. De to er bare så vidt bundet sammen av et kortvarig, ustabilt tritonusintervall. Tredje og syvende sang slutter med lange solopartier, det første i stemme og det siste i klaver. Komponisten kan ha tenkt forholdet mellom solist og instrument som et bilde på hvordan fortelleren og hennes barn i diktet og i løpet av syklusens åtte satser går fra å være en og samme kropp til å bli adskilt som to individer. Ved flere anledninger senere får klaveret representere det levende barnet.

I «Sov» beveger sangstemmen seg nesten ikke, som om den lister seg for å unngå å vekke barnet som sover. Diktets linjer synges på bare to toner og følger tekstens stavelser. Under dette enkle resitativet antydes en organisk puls i gjentatte buformede progresjoner i pianoet. Sangen slutter på en durakkord med tilleggstone, en akkordstruktur man også ofte finner hos Messiaen. Her klinger den nesten motstridende avbalansert, i og med at diktets siste linje snakker om hvordan barnets hjerte vil skjelve når det aner døden.

Neste sang inneholder syklusens tittelmotiv, den nye sjelen som en knopp i ferd med å springe ut.. Barnet blir nå sammenlignet med en fugleunge som kakker forsiktig på innsiden av egget sitt. Samtidig tenker den voksne tilbake på sin egen barndom. Metrikken følger fortsatt teksten tett, men klaveret beveger seg lett og dansende i en lys, åpen harmonikk i kryss-tonearter tidlig i kvintsirkelen. Ordene handler om vår og ringende konvaller. Harmonisk hviler musikken aldri, men dreier kaleidoskopisk rundt.

I tredje sang introduserer et forminsket intervall i klaver og stemme en tvil under tekstens bekræftende «jeg er her, jeg smiler». Moren vil fortelle sitt barn om en verden som rommer både latter og smerte. Satsen slutter med fire linjer i stemme alene.

Også i teksten er dette siste gang fortelleren er alene, for når fjerde sang åpner, er barnet født.

Moren føler tomhet og sammenligner kroppen sin med en taus bikube som en summende sverm har forlatt. Første del av diktet har en ABA-form som musikken gjengir med skifte av toneart. Deretter kommer en del der moren kjenner utilstrekkelighet. – Uansett hva jeg gjør, kan jeg bare tilby deg gjensinn av verden, sier hun. Når barnet selv åpner øynene, er det markert med temposkift, som om en annen personlighet plutselig melder seg inn i samtalen.

En lignende ensomhet opptrer i sjette sang, der kvinnen beskriver sitt tomme blod. Det finnes en ambivalens mellom den kromatiske, klagende vokallinjen og et ofte durpreget og lyst harmonisk univers.

Annen og syvende sang er knyttet sammen på en annen måte. Tekstlig er begge preget av harmoni og dialog mellom mor og barn, henholdsvis før og etter at barnet er født. Klanglig kan den vårlige stemningen i «Mon coeur ...» («Hjertet mitt ...») minne om det åpne, dansende akkompagnementet i «Te voilà ...» («Der er du ...»), både der klaveret plukker opp toner fra vokallinjene, og i den ordmalende sekvensen der mor og barn sammen ser sollyset danse i rommet. «Te voilà ...» munner ut i et langt, selvstendig parti i klaver – barnets stemme.

Til sammen ordner disse klanglige og tekstlige symmetriene syklusen i en buform. Siste sang er altså satt ut som to frittstående solopartier, først i stemme og deretter i klaver, bare kortvarig forbun-

det i et enkelt, forminsket intervall. I dette diktet spør fortelleren seg om hun har klart morsgjerningen, om hun har klart å lede barnet ut av mørket. Svaret er tvetydig som de forminskede intervallene i musikken. Barnet må finne sin egen vei i verden.

POÈMES POUR MI

Olivier Messiaens sangsyklus «Poèmes pour Mi» hyller ekteskapet som sakrament og bro mellom menneskelig og guddommelig kjærlighet, i tråd med komponistens katolske tro.

Syklusen består av ni dikt i en pyramidestruktur der fire dikt er ordnet på hver side av en midt-tekst, diktet «L'Épouse» («Hustruen»). Her sammenligner Messiaen med en kjent bibelsk allegori ekteskapets bånd mellom mann og kvinne med forholdet mellom Kristus og kirken.

Olivier Messiaen skrev tekstene i «Poèmes pour Mi» selv, slik han gjorde det til de fleste andre av sine vokalverk. I et teologisk perspektiv kan det virke uventet. Men grunnmuren i Messiaens teologiske og estetiske prosjekt var å innordne det menneskelige og det guddommelige i ett hele. Han resonerte som så at hvis Gud er årsak til alt, må Gud også romme motsetninger: kjærlighetsdikt og liturgiske tekster, østlige og vestlige musikktradisjoner, naturlyder og abstrakt musikk, og ikke minst ekteskapelig og guddommelig kjærlighet. – For Messiaen eksisterte det ganske enkelt ikke noen grense mellom det hellige

og det sekulære, skriver hans biograf Christopher Dingle.

Yttersatsene i pyramiden, «L'Action de Grâce» («Nådeshandling») og «Prière exaucée» («Bønnhørt») munner begge ut i bønner, henholdsvis til Gud og Kristus. I den første er speilinger viktige også i teksten – skyer speiles i vann, og to mennesker følger hverandre som vannets bølger. Olivier Messiaen var synestet og så konkrete farger når han komponerte musikk. Han har selv beskrevet akkorder i «Prière exaucée» som blåfiolette, rødbrune, oransje, hvite og gullfargede. Musikalsk er forløpet i disse to sangene inspirert av psalmodien: Sangeren deklamerer teksten stavelse for stavelse rundt en sentraltone uten akkompagnement, og klaveret svarer med kaskader av farger.

Gjennom å konstruere skalaer som vender tilbake til utgangspunktet oftere enn den kromatiske skalaen gjør, oppnår Messiaen en syklisk effekt som bremser tidsfølelsen og kan skape stillestående, glitrende rom. Sentrale ord som *lumière* (lys) og *étoile* (stjerne) i første sang og *âme* (sjel) eller *joie* (glede) i den siste, utbroderes i lange ornamenter, slik det også er tilfelle i liturgien. «Nådeshandling» slutter med et bølgende halleluja. I «Bønnhørt» åpner resitasjonene med sterke enkeltakkorder i klaver som deretter får farge vokallinjen mens klangen dør ut. Mot slutten tegner musikken ut tekstens metafor om et hjerte som ringer som en klokke.

«Poèmes pour Mi» er komponert uten fast metrum. Som i liturgi styrer diktenes stavelser rytmikken. Denne tette forbindelsen mellom ord og musikk påvirker også Messiaens rytmiske systemer: I stedet for at rytmen er underdelinger av en fast grunnpuls, bygges de opp additivt og vokser ut fra et minste felles multiplum, en slags rytmisk kromatikk. Denne teknikken bidrar også til å bremse en konvensjonell følelse av jevn fremdrift. Indiske ragaer, som Messiaen studerte på konservatoriet, er bygget opp på lignende måte.

Neste steg inn mot sentrum i syklusen, annen og åttende sang, er eksempler på noe som Messiaen forsøkte å forene: natur versus menneske. Begge blir betegnet som smykker. Annen sang har tittelen «Paysage» («Landskap»). En sjo speiler himmelen og lignes med et stort, blått smykke. Den åpner med en tritonus som tydelig temahode som klaver og stemme gjentar etter hverandre. Åttende sang sammenligner hustruens armer rundt fortellerens hals med en regnbue og et halssmykke. Men allerede i aller første linje kommer paradokset: Ringen og troskapen kan også kjennes som en lås. Både vokallinje og akkompagnement er preget av buer, og klaveret følger stemmen tett. Når teksten beskriver et perlekjede, fortettes rytmen, og ordet *cocasse*, ujevne perle, utbroderes.

Tredje og syvende dikt, «Huset» og «De to krigerne», forteller om kroppen som forgjengelig og jordelivet som en krig. Kroppen sammenlignes med et hus de to sjelene vet at de en gang

skal forlate. De to krigerne marsjerer gjennom svovel og støy, men de gjør det sammen, og med vissheten om at sannhet, frelse og en ren og syndfri kropp venter der fremme. Blikket som poetisk bilde binder de to diktene sammen. I det første ser fortelleren smerte i partnerens blikk, og de to krigerne marsjerer øye ved øye. Krigsmarsjen er en dramatisk og ekspressiv dynamikk både i stemme og klaver.

I fjerde og sjette dikt blir et helveteslignende landskap stilt opp mot frelsen og evigheten. Versene i diktet «Épouvante» («Frykt»), åpner med en ubehagelig latter og forteller om kvalme og ildens krefter. Motsatt sammenligner diktet «Stemmen din» et hverdagslig portrett med en profeti om at kvinnen skal bli til en engel uten legeme. Om vinduet åpnet seg mot det evige, skulle jeg se deg enda vakrere, skriver Messiaen.

«Poèmes pour Mi» er blitt kritisert for å nedvurdere både kvinner, kjærligheten og livet som sådan. Men hvis man legger til grunn et dikter-jeg som tror på frelse og evig liv både for sin ektefelle og seg selv, noe som i vår gjennomsektulariserte tid krever litt øvelse, er det en selvfølge at evigheten er finere enn jordelivet.

Både «L'Âme de Bourgeon» og «Poèmes pour Mi» ble fullført før Claire Delbos' sykdom for alvor slo ut. Delbos kan med andre ord fortjene at musikken hennes forstås uavhengig av hennes skjebne. Men når det gjelder «Poèmes

pour Mi», kan forpliktelsen i hvordan Olivier Messiaen forholder seg til sin kones tragedie, være en inngang til å forstå hvordan samme mann kan skrive dikt som prioriterer evigheten over nuet med kompromissløs selvfølge.

Fra hun blir syk, tar det over ti år før Messiaen flytter sin Claire hjemmefra. Parallelt møter han det som skulle bli hans neste ektefelle, pianisten Yvonne Loriod. Messiaen skriver to store klaververk til henne. Et av dem er «Visions de L'Amen» fra 1943 for to klaver, som de turnerer med sammen. Claire Delbos dør i 1959. I et minneord skrevet om Yvonne Loriod i 2010 siterer en britisk avis henne slik: «Vi gråt i 20 år før [...] vi endelig kunne gifte oss.» Å bryte ut av et ekteskap, formelt eller uformelt, var altså utelukket i Messiaens verden.

I det femte og sentrale diktet «L'Épouse» («Hustruen») sidestiller Messiaen ekteskapet med kirkens forhold til Kristus. I ekteskapet møter mennesket både sin ektefelle og sin Gud. Intet kan skille det Gud har forenet, sier diktet.

Men at Messiaen forsøker å forene det hellige og det jordiske, betyr ikke at hans univers er uten konflikter. Tvert imot er det der motsetningene kolliderer, at mysteriene bor. For Messiaen er det største mysteriet Kristus, inkarnasjonen. Et annet er naturen, som dypest sett skjuler noe vi aldri kan få vite.

Ideen om mysterier nedfeller seg også i Messiaens komposisjonsteknikker. Systemene han lager, har ofte til hensikt å introdusere mindre forstyrrelser og forskyvninger i ellers forutsigbare og etablerte musikalske prinsipper. Det kan være en ekstra punktering i en rytme som bryter en symmetri, som på ordet *bijou* (smykke) i annen sang, eller tradisjonelle, stabile durtreklinger som får besøk av tilleggstoner, som seks-tene i det lange halleluja som avslutter «Nådes-handling».

Selv kaller Messiaen dette prinsippet for «le charme des impossibilités», som betyr noe i retning av «umulighetenes fortryllelse». Det innebærer å lage musikalske begrensninger som tilslører det selvfølgelige og transparente, for å forsøke å nærme seg en opplevelse av mysteriet.

HILD BORCHGREVINK

To try to understand music in the light of composers' lives may seem speculative. Then again, two of the song cycles on this recording are interconnected in ways that might make it seem unnatural not to do so.

The poet Cécile Sauvage (1883-1927) was composer Olivier Messiaen's mother. Her cycle of poems dating from 1908, «L'Âme en Bourgeon», explores the experience of giving birth. It was written while she was awaiting the birth of her son who was to become an important name in twentieth-century classical music.

Almost thirty years later, Olivier Messiaen and his wife, violinist and composer Claire Delbos, were themselves expecting a child. During this time, Delbos set to music the poem cycle of her deceased mother-in-law. At the same time, Messiaen composed a song cycle entitled «Poèmes pour Mi», for which he wrote both words and music. Mi was his pet-name for his wife Claire.

These two works for voice and piano, «L'Âme en Bourgeon» and «Poèmes pour Mi», were premiered at the same concert in Paris in 1937 as part of Concerts de la Spirale, a concert series that Delbos and Messiaen had established together with other composers. The singer was the dramatic soprano Marcelle Bunlet, with Messiaen himself at the piano. Since then, the two works are not known to have been performed together. Bringing them together again has been an important incentive for making this recording.

The third composition on this album is «Trois Mélodies», a song cycle written by Messiaen as early as 1930, before he took over as organist of the Sainte Trinité church in Paris, and, perhaps, before he met Claire Delbos, whom he married in 1932.

In «Trois Mélodies» Messiaen sets to music his mother's poem «Le sourire» («The Smile»), enclosing it between two of his own texts. Many musical features that will return in «Poèmes pour Mi» are sketched in this early work. «Pourquoi?» («Why?») begins with ascending open octaves, in the way natural resonance later becomes the basis of much of Messiaen's harmonic structure. The piano alternates between following the vocal line closely and commenting on it briefly, like a concentrated psalmody. In the centre of the little triptych is Sauvage's poem about two faces that meet. In contrast to the outpouring in the opening song, it is subdued, and sustained by carefully chosen chords. In the last piece, the poet grieves for his lost betrothed, on top of agitated, erratic runs on the piano, until the song, like in the outer movements of «Poèmes...», leads into an ardent prayer. All along, the melodies appear distinctively modal.

Claire Delbos studied violin and composition at the Schola Cantorum in Paris with, among others, Vincent D'Indy. She managed to write three vocal works, four works for organ, and a biblical hymn, before she was stricken with a mental illness, which, if her biographers are to be believed, led to a loss of memory. The illness afflicted her

gradually and worsened around 1949. After entering a sanatorium some years later, no more music came from her pen.

«L'Âme en Bourgeon» is thus an important work in Delbos's limited oeuvre. The eight songs based on poems of Cécile Sauvage are freely fashioned, both in harmony and rhythm. The metre closely follows the syllables of the text in a manner reminiscent of Messiaen's rhythmic structures from the same period. The tonality is free and often based on tritones. The couple are said to have discussed their work ardently, and the two cycles do share a number of features, even though Delbos worked more associatively and without the underlying system of scales found in Messiaen's music.

But Delbos also makes distinct structural choices. In the opening poem «Dors» («Sleep»), the song and accompaniment are woven together organically in a tranquil, triad-based movement. In the closing poem, on the other hand, the voice and piano are completely separate as two isolated solo parts just barely connected by a brief, unstable tritone interval. The third and seventh song both close with long solo parts, the former in the voice, the latter in the piano. The composer may have imagined the relationship between soloist and instrument as an image of how the narrator and her child, in the course of the cycle's eight movements, go from being one and the same body to becoming two distinct individuals. On a number of later occasions, the piano seems to represent the living child.

In «Sleep», the voice barely moves, as though tiptoeing about, not wanting to waken the sleeping child. The poem's lines are sung on two different pitches only, the voice following the syllables of the text. During this simple recitative, an organic pulse is suggested by repeated arched progressions on the piano. The song closes on a major chord with an additional note, a chord structure that often appears in Messiaen's music. Here it sounds almost incompatibly balanced, considering that the poem's last line speaks of how the child's heart will tremble when it senses death.

The next song contains the text's title motif – the new soul as a bud about to blossom. The child is now compared to a baby bird carefully pecking on the inside of the egg. At the same time, the adult reminisces on her own childhood. The metre remains close to the text, but the piano dances nimbly with bright, open harmonies in sharp key signatures to words about spring and the ringing of lilies of the valley. Central pitches are continually altered, making the music tumble around in a space somewhat like a kaleidoscope.

In the third song, a diminished interval in the piano and voice introduces a feeling of doubt contradicting the text's affirmative «I am here, I am smiling». The mother wishes to tell her child of a world that holds both laughter and pain.

The movement ends with four lines of unaccompanied voice.

This is the last time in the poem cycle that the narrator is alone; for when the fourth song opens, the child has been born. The mother feels emptiness and likens her body to a silent beehive which a buzzing swarm of bees has just abandoned. The first part of the poem has an ABA-form, rendered in the music by a change of key. In the section that follows, the mother reflects on her inadequacy as a parent. No matter what I do, she says, I can only offer you a reflection of the world. And when the child opens its eyes, there is a marked change of tempo in the music, as if suddenly another personality has joined the conversation.

A similar sense of loneliness appears in the sixth song, in which the woman describes her empty blood – the chromatic lament of the vocal line ambivalently moving through a bright major key harmonic landscape.

The second and seventh songs are related in a different way. Both express harmony and dialogue between mother and child, before and after the birth, respectively. The spring mood of «Mon coeur...» («My Heart...») may point towards the dancing piano picking up notes from the vocal line in «Te voilà...» («There You Are...»), as well as the word-painting sequence in the same song, in which mother and child watch the sunlight dance. A long, independent piano part brings the seventh song to an end.

Taken together, these tonal and textual symmetries give the cycle as a whole an arched form. As mentioned earlier, the last song consists of two independent solo parts, first in the voice, then the piano, only briefly connected by a simple, diminished interval. In this poem, the narrator asks if she has succeeded as mother in leading the child out of darkness. The answer is as ambiguous as the diminished intervals in the music. The child must find its own way in the world.

Olivier Messiaen's song cycle «Poèmes pour Mi» pays homage to marriage as a sacrament and a bridge between human and divine love, in keeping with his Catholic faith.

The cycle consists of nine poems organized in a pyramid structure, in which four poems are placed on either side of a central text – the poem «L'Épouse» («The Wife»). Using a familiar Biblical allegory, Messiaen compares the marriage bond between man and woman to the relationship between Christ and the Church.

Olivier Messiaen wrote the texts of «Poèmes pour Mi» himself, as he did for most of his other vocal works. From a theological perspective, this may come as a surprise to some. But the foundation of Messiaen's theological and aesthetic project was to integrate the human and the divine into a whole. He reasoned that if God is the cause of everything, then God must also embrace opposites: love poems and liturgical texts; Eastern and

Western music traditions; natural sounds and abstract music; and, not least, marital and divine love. According to biographer Christopher Dingle, there was for Messiaen no boundary between the sacred and the secular.

The outer movements of the cycle, «Action de Grâce» («Act of Grace») and «Prière exaucée» («An Answered Prayer»), both end in supplication, to God and Christ, respectively. The first poem is built around reflections – clouds mirror in the water, and two persons follow one another as wave follows wave. Olivier Messiaen was a synaesthete; he saw concrete colours when he heard music, and he described the chords in «Prière...» as blue-violet, red-brown, orange, white, and gold-coloured. Musically, the passages in these two songs are inspired by psalmody: the singer declaims the words syllable by syllable around a central tone without accompaniment, and the piano answers with cascades of colours.

By constructing scales that return to the point of departure more often than chromatic scales do, Messiaen achieves a cyclical effect that curbs a sense of time. Key words, such as *lumière* (light) and *étoile* (star) in the first song, and *âme* (soul) or *joie* (joy) in the last, are wreathed in long vocal embellishments heard also in liturgical singing. «L'Action de Grâce» ends with a similar swelling hallelujah. In «Prière exaucée» the recitations open with forceful individual chords on the piano, which subsequently colour the phrases, while their

sound dies out. And, toward the end, the music renders the text's metaphor of a heart ringing like a bell.

The score of «Poèmes pour Mi» has no fixed metre. As in liturgy, the syllables govern the rhythm. This taut relationship between word and music was to influence Messiaen's later rhythmic systems as well: His rhythms, rather than being subdivisions of a fixed basic pulse, are built up additively and grow out of a lowest common multiple, a kind of rhythmic chromaticism. This technique also helps check a conventional feeling of forward musical motion. Indian ragas, which Messiaen studied at the conservatory, are constructed in a similar manner.

The next step toward the centre of the cycle, the second and the eighth song, are examples of contrasts that Messiaen sought to reconcile: The worlds of nature and human beings. Both are characterized as jewellery. The second poem bears the title «Paysage» («Landscape»). A sea reflecting the heavens is likened to a large blue gem. The song opens with a tritone, repeated in turn by piano and voice. The eighth poem compares the wife's embrace to a rainbow and a necklace. It, however, hints at a paradox: The bracelet could also become a chain. Both the vocal line and the accompaniment move in arch-like structures, and the piano follows the voice closely. When the text describes a pearl necklace, the rhythm tightens, and the word *cocasse*, referring to uneven pearls, is embellished.

The third and seventh poems, «La Maison» («The

House») and «Les deux guerriers» («The Two Warriors»), speak of the body as transitory and earthly existence as warfare. The body is compared to a house which the two souls know they one day will abandon. The two warriors march through a landscape that is toxic and shrill, but they do it together, in the certainty that truth, redemption, and a pure and sinless body await them at their destination. The gaze is the poetic image binding the two poems together. In the first, the narrator sees the pain in his partner's eyes. In the second, the two warriors march shoulder to shoulder, «eye by eye». The dynamics of the march of war are dramatic and expressive, in both vocal and piano part.

In the fourth and sixth poems, an inferno-like setting is juxtaposed against salvation and eternity. The text of «Épouvante» («Fear») opens with disquieting laughter and lines evoking a sense of nausea and the power of the flames. Conversely, the poem «Ta voix» («Your Voice») contrasts an everyday portrait of a woman with a prophecy that she will become an incorporeal angel. If the window «opened onto eternity», Messiaen writes, «I would see you, lovelier still.»

These poems have been criticized for devaluing women, love, and life as such. Yet if one takes as a point of departure a poet-narrator who believes in redemption and eternal life for his spouse and for himself, something that requires a little practice in our secularized age, then it goes without saying that eternity is superior to earthly existence.

Both «L'Âme en Bourgeon» and «Poèmes pour Mi» were completed before the apparent serious deterioration of Claire Delbos's health. In other words, the music of Delbos deserves to be understood independently of the illness she suffered. In the case of «Poèmes pour Mi», however, Olivier Messiaen's sense of obligation in the face of his wife's tragedy may perhaps help illuminate the uncompromising matter-of-factness with which the same man wrote poems that prioritize eternity over the present. From the time Claire became ill and apparently lost her memory, more than ten years passed before Messiaen moved her from their home. During this time, he met the woman he would later wed, pianist Yvonne Loriod. Messiaen wrote two large piano works for Loriod, one of them «Visions de L'Amen» for two pianos from 1943, which they played together. Claire Delbos died in 1959. In an obituary written for Yvonne Loriod in 2010, a British newspaper quoted her as saying «We wept for 20 years, before [...] we finally could marry.» To break out of a marriage, formally or informally, was out of the question in Messiaen's religious universe.

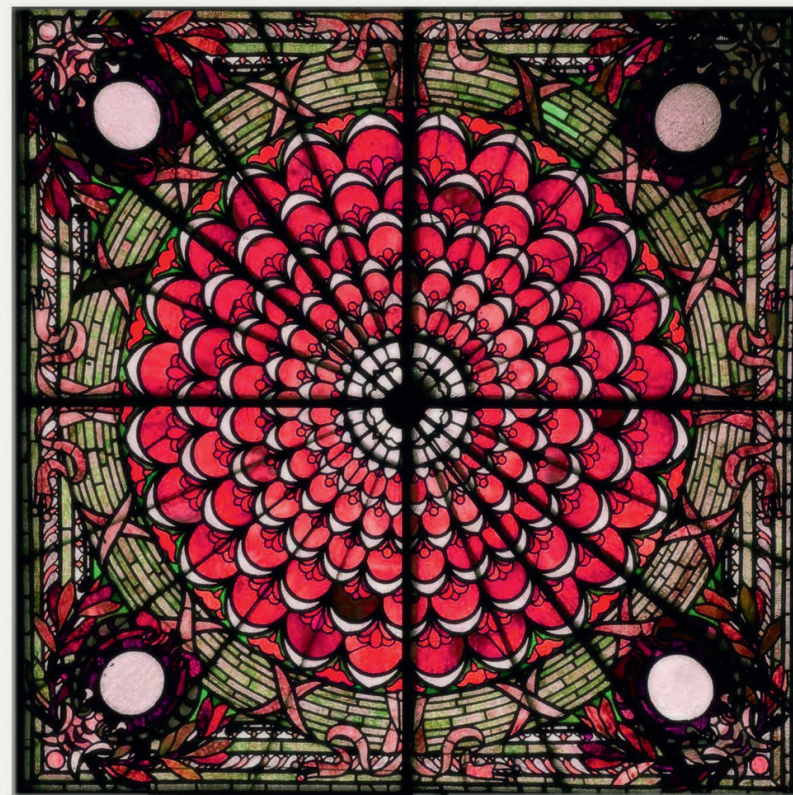
In «L'Épouse» («The Wife»), the fifth and central poem of «Poèmes pour Mi», Messiaen juxtaposes marriage with the Church's relationship to Christ. In marriage, couples meet their spouses and their God. In the words of the poem, nothing can separate what God has joined together.

That Messiaen urges to unite the sacred and the profane does not mean, however, that his universe is free of conflict. On the contrary, it is where opposites collide that we find mysteries. Catholic tradition counts a large number of Biblical mysteries. For Messiaen, the greatest mystery is Christ, the incarnation. Following Messiaen's will to unite the spiritual and the earthly, another mystery to him is nature, which, in its deepest sense, conceals something that cannot be known to man.

The idea of mystery also found its way into Messiaen's composition techniques. The systems he created were often intended to introduce slight disruptions and shifts into otherwise predictable and established musical principles. It could be the prolongation of a rhythm that disturbs the symmetry, as, for example, on the word *bijou* (piece of jewellery) in the second song. Or it could be adding notes to traditional, stable major triads, such as the sixth chords constituting the long hallelujah at the end of the first poem.

Messiaen himself called this principle «le charme des impossibilités», implying something in the direction of «the allure of the impossible». It involves creating rhythmic and tonal limitations that conceal what is obvious and transparent and enable us to draw nearer to an experience of mystery.

HILD BORCHGREVINK



POÈMES POUR MI

OLIVIER MESSIAEN (1908–1992)

ACTION DE GRÂCES

Le ciel,
Et l'eau qui suit les variations des nuages,
Et la terre,
Et les montagnes qui attendent toujours,
Et la lumière qui transforme.

Et un oeil près de mon oeil,
une pensée près de ma pensée,
Et un visage qui sourit et pleure avec le mien,

Et deux pieds derrière mes pieds
Comme la vague à la vague est unie.

Et une âme, Invisible, pleine d'amour et
d'immortalité,
Et un vêtement de chair et d'os qui germera pour
la résurrection,
Et la Vérité, et l'Ésprit, et la grâce avec son héritage
de lumière.

Tout cela, vous me l'avez donné.
Et vous vous êtes encore donné vous-même,
Dans l'obéissance et dans le sang de votre Croix,
Et dans un Pain plus doux que la fraîcheur des étoiles,
Mon Dieu.

Alleluia.

DIKT TIL MI

OLIVIER MESSIAEN (1908–1992)

NÅDESHANDLING

Himmelen,
og vannet som følger skiftende skyer,
og jorden,
og fjellene som alltid venter,
og lyset som forvandler.

Og et øye, tett ved mitt øye,
en tanke tett ved min tanke,
og et ansikt som smiler og gråter med mitt,

Og to føtter følger mine føtter
slik bølge følger bølge.

Og en sjel, usynlig, full av kjærlighet og
udødelighet,
kledt i hud og knokler som ved oppstand-
elsen skal spire.
Og Sannheten og Ånden og nåden med sin
arv av lys.

Alt dette har du gitt meg.
Og du er også selv gitt,
i lydighet og i blodet fra ditt kors
og i et brød mildere enn svale stjerner,
min Gud.

Halleluja.

PAYSAGE

Le lac comme un gros bijou bleu
La route pleine de chagrins et de fondrières,
Mes pieds qui hésitent dans la poussière,
Le lac comme un gros bijou bleu.

Et la voilà, verte et bleue comme le paysage!
Entre le blé et le soleil je vois son visage:
Elle sourit, le main sur les yeux.
Le lac comme un gros bijou bleu.

LA MAISON

Cette maison nous allons la quitter:
Je la vois dans ton oeil.
Nous quitterons nos corps aussi:
Je les vois dans ton oeil.

Toutes les images de douleur qui
s'impriment dans ton oeil.
Ton oeil ne les retrouvera plus:
Quand nous contemplerons la Vérité,
Dans des corps purs, jeunes,
éternellement lumineux.

ÉPOUVANTE

Ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha ho!

N'enfouis pas tes souvenirs dans la terre,
tu ne les retrouverais plus.
Ne tire pas, ne froisse pas, ne déchire pas.
Des lambeaux sanglants te suivraient dans
les ténèbres
Comme une vomissure triangulaire,

LANDSKAP

Sjøen som et stort, blått smykke,
veien, full av søkk og sorger,
føttene mine som nøler i støvet,
sjøen som et stort, blått smykke.

Og der er hun, grønn og blå som landskapet!
Mellom kornaks og solstråler ser jeg et ansikt:
Hun smiler, hånden over øynene.
Sjøen som et stort, blått smykke.

HUSET

Dette huset, vi skal forlate det:
Jeg ser det i blikket ditt.
Vi skal også forlate kroppene våre:
Jeg ser dem i blikket ditt.

Alle bildene av smerte innskrevet
i blikket ditt.
Øyet ditt skal ikke lenger finne dem igjen:
Når vi skal skue Sannheten,
i kroppene som er rene, unge,
evig strålende.

FRYKT

Ha ha, ha ha, ha ha, ha ho!

Gravlegg ikke minnene dine i jorden,
du kommer ikke til å finne dem igjen.
Dra ikke fordel av, krenk ikke,
riv ikke i stykker.
Blodige filler ville følge deg i mørket
som en trekantet kvalme,

Et le choc bruyant des anneaux sur la porte
irréparable
Rythmerait ton désespoir
Pour rassasier les puissances du feu.

Ha ha, ha ha, ha ha ha, ho!

L'ÉPOUSE

Va où L'Esprit te mène,
Nul ne peut séparer ce que Dieu a uni,
Va où L'Esprit te mène,
L'épouse est le prolongement de l'époux,
Va où L'Esprit te mène,
Comme L'Eglise est le prolongement du Christ.

TA VOIX

Fenêtre pleine d'après-midi,
Qui s'ouvre sur l'après-midi,
Et sur ta voix fraîche
(Oiseau de printemps qui s'éveille).

Si elle s'ouvrait sur l'éternité
Je te verrais plus belle encore,

Tu es la servante du Fils,
Et le Père t'aimerait pour cela.

Sa lumière sans fin tomberait sur tes épaules
Sa marque sur ton front.

Tu complèterais le nombre
des anges incorporels.
A la gloire de la Trinité sainte

og larmende ringslag på døren som ikke kan
repareres,
ville hamre ut din fortvilelse
for å tilfredsstille ildens krefter.

Ha ha, ha ha, ha ha ha, ho!

HUSTRUEN

Gå dit Ånden leder deg,
intet kan skille det Gud har forenet,
gå dit Ånden leder deg,
en hustru er forlengelsen av sin make,
gå dit Ånden leder deg,
slik Kirken er forlengelsen av Kristus.

STEMMEN DIN

Vindu fylt av ettermiddag,
som åpner seg mot ettermiddagen,
og mot din svale stemme
(Vårfugl som våkner).

Om det åpnet seg mot det evige,
skulle jeg se deg enda vakrere,

Du er Sønnens tjenerinne,
og for det ville Faderen elske deg.

Hans evige lys ville falle på dine skuldre,
hans merke på din panne.

Du ville fullende mengden av
ulegemlige engler.
Den hellige Treenighet til ære.

Un toujours de bonheur élèverait ta voix fraîche
(Oiseau de printemps qui s'éveille).

Tu chanterais.

LES DEUX GUERRIERS

De deux nous voici un. En avant!
Comme des guerriers bardés de fer!
Ton oeil et mon oeil
Parmi les statues qui marchent,
Parmi les hurlements noirs,
Les écroulements de sulfureuses géométries.
Nous gémissons: ah! Écoute-moi, je suis tes
deux enfants, mon Dieu!
En avant, guerriers sacramentels!
Tendez joyeusement vos boucliers.
Lancez vers le ciel les flèches du dévouement
d'aurore:
Vous parviendrez aux portes de la Ville.

LE COLLIER

Printemps enchaîné,
Arc-en-ciel léger du matin,
Ah! mon collier! Ah! mon collier!
Petit soutien vivant de mes oreilles lasses,
Collier de renouveau,
de sourire et de grâce,
Collier d'Orient, collier choisi muiltecoloré aux
perles dures et cocasses!

Paysage courbe,
épousant l'air frais du matin,
Ah! mon collier! Ah! mon collier!

En evig lykke ville løfte din svale stemme
(Vårfugl som våkner).

Du ville synge.

DE TO KRIGERNE

Fra to er vi nå ett. Fremad!
Som krigere pansret med jern!
Ditt og mitt blikk
blant statuer som marsjerer,
blant svarte brøl,
sammenstyrte svovelgeometrier.
Vi jamrer: Å, hør på meg, jeg er dine to
barn, min Gud!
Fremad, standhaftige krigere!
Spenn skjoldene deres med glede,
løft pilspissene mot himmelen i morgen-
rødens offervilje.
Dere vil nå fram til Byens porter.

HALSSMYKKET

Fastlenkede vår,
lette morgenregnbue.
Å, mitt halssmykke! Å, mitt halssmykke!
Lille, levende støtte for mine trette ører,
smykke som fornyer,
av smil og av nåde,
Østens kjede, utvalgte smykke,
mangefarget og av harde, ujevne perler!

Kurve landskap
som fører seg etter den friske morgenluften.
Å, mitt halssmykke! Å, mitt halssmykke!

Tes deux bras autour de mon cou,
ce matin.

PRIÈRE EXAUCÉE

Ebranlez la solitaire, la vieille montagne
de douleur,
Que le soleil travaille les eaux amères
de mon cœur!

O Jésus,
Pain vivant et qui donnez la vie,
Ne dites qu'une seule parole,
et mon âme sera guérie.

Ebranlez la solitaire, la vieille montagne
de douleur,
Que le soleil travaille les eaux amères
de mon cœur!

Donnez-moi votre grâce!

Carillonne, mon cœur!
Que ta résonnance soit dure, et longue,
et profonde!
Frappe, tape, choque pour ton roi!
Frappe, tape, choque pour ton Dieu!

Voici ton jour de gloire et de résurrection!
La joie est revenue.

Dine to armer rundt min hals,
denne morgenen.

BØNNHØRT

Få det ensomme, det eldgamle fjellet
av smerte, til å vakle,
måtte solen virke i mitt hjertes bitre vann!

O Jesus,
livets brød og den som gir liv,
si kun ett eneste ord,
og min sjel vil være helbredet.

Få det ensomme, det eldgamle fjellet av
smerte, til å vakle,
måtte solen virke i mitt hjertes bitre vann!

Gi meg din nåde!

Ring, mitt hjerte!
Måtte du klinge hardt, og lenge,
og dypt!
Slå, klapp, bank for din konge!
Slå, klapp, bank for din Gud!

Dette er din æres og oppstandelses dag!
Gleden er vendt tilbake.

TROIS MÉLODIES

OLIVIER MESSIAEN (1908–1992)

POURQUOI?

Pourquoi les oiseaux de l'air
Pourquoi les reflets de l'eau
Pourquoi les nuages du ciel
Pourquoi?

Pourquoi les feuilles de l'Automne
Pourquoi les roses de l'Été
Pourquoi les chansons du Printemps
Pourquoi?

Pourquoi n'ont ils pour moi de charmes
Pourquoi? Pourquoi, Ah! Pourquoi?

Pourquoi?

LE SOURIRE

Poème de Cécile Sauvage (1883-1927)

Certain mot murmuré
Par vous est un baiser
Intime et prolongé
Comme un baiser sur l'âme.

Ma bouche veut sourire
Et mon sourire
tremble

TRE MELODIER

OLIVIER MESSIAEN (1908–1992)

HVORFOR?

Hvorfor fuglene i luften
Hvorfor reflekser i vannet
Hvorfor skyene på himmelen
Hvorfor?

Hvorfor høstløv
Hvorfor sommerroser
Hvorfor vårsanger
Hvorfor?

Hvorfor rører de meg ikke?
Hvorfor? Hvorfor, Å! Hvorfor?

Hvorfor?

SMILET

Dikt av Cécile Sauvage (1883-1927)

Det ordet mumlet
av deg er et kyss,
inderlig og fornyet
som et kyss på sjelen.

Munnen min vil smile,
og smilet
skjelver.

LA FIANCÉE PERDUE

C'est la douce fiancée
C'est l'ange de la bonté
C'est un après-midi ensoleillé
C'est le vent sur les fleurs.

C'est un sourire pur
Comme un coeur d'enfant
C'est un grand lys blanc comme une aile,
très haut dans une coupe d'or!

O Jésus, benissez-la! Elle!
Donnez-lui votre Grâce puissante!
Qu'elle ignore la souffrance, les larmes!
Donnez-lui le repos, Jésus!

L'ÂME EN BOURGEON

CLAIRE DELBOS (1906–1959)
POÈMES DE CÉCILE SAUVAGE (1883–1927)

DORS

Dors dans le nid douillet de ma chair maternelle,
Dors sans émoi, sans rêve et sans larmes encor;
Demain tu connaîtras ce que pèse ton aile
Et ton coeur tremblera de pressentir la mort.

MON COEUR REVIENT A SON PRINTEMPS

Mon coeur revient a son printemps,
L'herbe jeune sort de la terre,
Le muguet aux grelots battants
Carillonne l'heure légère.
On entend la feuille lapper
L'air rose de sa langue fine

EN TAPT FORLOVEDE

Min milde kjæreste
Det godes engel
En ettermiddag fylt av sol
Vinden på blomstene

Et smil, rent
som et barnhjerte
En stor lilje, hvit som en vinge,
høyreist i en skål av gull!

O Jesus, velsigne henne!
Styrk henne med din nåde!
Måtte hun bli spart for lidelse og tårer!
Gi henne hvile, Jesus!

SJELEN I KNOPP

CLAIRE DELBOS (1906–1959)
DIKT AV CÉCILE SAUVAGE (1883–1927)

SOV

Sov i det lune reiret i mitt moderliv,
sov uten uro, uten drømmer, ennå uten tårer.
I morgen vil du vite hva som tynger vingen din,
og hjertet ditt vil skjelve når det aner døden.

HJERTET MITT HUSKER SIN EGEN VÅR

Hjertet mitt husker sin egen vår,
nye gresstrå titter opp av jorden,
konvallenes klokke kimer,
ringer inn den lette timen.
Hør bladet lepe i seg
roseluft med tynn tunge,

Tandis qu'aux vitres vient frapper
Une guêpe encore enfantine.
Une poussin se lisse le bec
Sur la jatte de vernis jaune
Et pas une herbe n'est a sec
Sous les vapeurs que le jour donne.

Ainsi, mon coeur, ton renouveau
Jette dans l'ombre son cri grêle
Et te voilà comme un oiseau
Qui tape sur sa coque frêle

Parce que je tiens dans mon flanc,
Sur un coussin de primevères,
Le bourgeon d'homme somnolent
Qu'ont nourri mes forces premières
Et que son petit poing frondeur
Mène les candides vendanges
Des fleurs de lait, du jour haveur
Et des insectes dans leurs langes.

JE SUIS LÀ...

Je suis là, je souris, donne moi ta main frêle,
Plus douce à caresser que le duvet des fleurs;
Je veux te raconter la légende éternelle
Du monde qui comprend le rire et les
douleurs.

Ecoute et souviens toi d'avoir touché mon âme;
Quelque jour je pourrai peut-être dans tes yeux
La retrouver avec son silence et sa flamme
Et peut-être qu'alors je la comprendrai mieux.
O toi que je cajole avec crainte dans l'ouate
Petite âme en bourgeon attachée à ma fleur.

og ved vinduet surret nettopp
en veps, også den et barn.
En kylling sliper nebbet
på den gulmalte skålen,
og ikke et gresstrå holder seg tørt
i en dampende dag.

Slik, mitt hjerte, kaster våren din
et spinkelt skrik inn i mørket,
og der er du, som en fugl
kakker du på et skall som snart skal briste

Fordi jeg holder i mine lender,
på en pute av nøkleblom,
en sovende menneskeknopp
næret av mine innerste krefter.
Og måtte hans vesle, opprørske neve
høste uskyldsrone avlinger
av melkeblomster, av skummende dager
og insekter i kokonger.

JEG ER DER

Jeg er der, jeg smiler, gi meg din spede hånd,
mykere å kjærtregne enn blomsterstøv.
Jeg vil fortelle deg en evig historie
om verden som favner latter og smerte.

Lytt og husk at du har rørt ved sjelen min;
en dag skal jeg kanskje i øynene dine
finne den igjen, stille og flammende,
og kanskje vil jeg da forstå den bedre.

O du som jeg fryktsomt kjærtegner i bomull,
lille sjel, knopp festet til min blomst.

D'un morceau de mon coeur je façonne ton coeur,
O mon fruit cotonneux, petite bouche moite.

TE VOILÀ HORS DE L'ALVÉOLE...

Te voilà hors de l'alvéole.
Petite abeille de ma chair
Je suis la ruche sans parole
Dont l'essaim est parti dans l'air.

Je n'apporte plus la becquée
De mon sang à ton frère corps;
Mon être est la maison fermée
Dont on vient d'enlever un mort.

Te voilà hors de l'alvéole.
Petite abeille de ma chair
Je suis la ruche sans parole
Dont l'essaim est parti dans l'air.

J'eus beau te donner sur ma bouche,
Butineuse dès le matin,
Le pollen où pétrit la mouche
Et l'odeur piquante du thym;

J'eus beau cueillir pour ta retraite
Des rameaux avec leur azur,
Des nids où la ponte était faite,
Des lézards sur leur pan de mur,

Du monde où passe la lumière
Je ne t'offrais que les reflets;
Et ton oeil ouvrit sa paupière
Et ta main poussa le volet.

Av en bit av mitt hjerte former jeg ditt hjerte,
o min dunaktige frukt, lille fuktige munn.

DER ER DU UTENFOR HULEN

Der er du utenfor hulen,
lille bie av min kropp.
Jeg er den tause bikuben
hvis sverm er forsvunnet i luften.

Jeg bringer ikke lenger nebbfuller
av mitt blod til din spede kropp;
min væren er et avstengt hus
som noe dødelig nettopp ble hentet ut fra.

Der er du utenfor hulen.
Lille bie av min kropp.
Jeg er den tause bikuben
hvis sverm er forsvunnet i luften.

Selv om jeg gir deg av min munn,
selv om jeg fra tidlig morgen samler
pollenet bien får til å stivne,
og den skarpe lukten av timian;

Selv om jeg plukker deg
grener og blå himmel,
reir med nylagte egg,
firfisler på veggen,

Ville jeg fra verden der lyset går forbi,
ikke tilby deg annet enn gjenskin;
og øyelokket ditt har åpnet seg,
og hånden din har skjøvet skoddene fra.

JE SAVAIS QUE CE SERAIT TOI...

Je savais que se serait toi
Avec cette petite bouche, Avec ce front et
cette voix,
Ce regard indécis qui louche.

Je savais que ta jeune chair
Aurait ces nacres veloutées,
Que tes mains tapoteraient l'air
Pour saisir la robe des fées.

Je savais la suave odeur
De lait pur qu'aurait ton haleine
Et quel choc effrayant ton coeur
Battrait sous la guimpe de laine.

Comment ne t'aurais je pas vu
Avec les yeux de ma pensée?
Rien de toi m'est imprévu,
Petite âme que j'ai tissée.

MAINTENANT, IL EST NÉ...

Maintenant, il est né.
Je suis seule, je sens
S'épouvanter en moi le vide de mon sang;
Mon flair intérieur furette dans son ombre
Avec le grognement des femelles.

Je sombre
D'un bonheur puissant que l'appel d'une
printemps
Qui ferait refléurir tous les mondes des temps.
Ah! que je suis petite et l'âme retombée,

JEG VISSTE AT DET VILLE VÆRE DEG

Jeg visste at det ville være deg,
med denne lille munnen,
med denne pannen og denne stemmen,
dette ubeslutsomme blikket som skjeler.

Jeg visste at din unge hud
skulle være som fløyelsmyk perlemor,
at hendene dine ville spille i luften,
gripe etter alvenes kjoler.

Jeg visste om den milde lukten
av ren melk som pusten din skulle ha,
og hvilket skremmende slag ditt hjerte
ville slå under ulltrøyen.

Hvordan skulle jeg kunne unngå å se
med min tankes øyne?
Ingen ting ved deg var uventet for meg,
lille sjel som jeg har spunnet.

NÅ ER HAN FØDT

Nå er han født.
Jeg er alene, jeg kjenner
det gyse i meg, i et tomt blod;
min indre sans leter rundt seg i mørket,
knurrer som hunndyr.

Jeg synker ned
fra en lykke mektigere enn våren
som ville få alle tiders verdener til å
blomstre på ny.
Ah! så liten jeg er, og sjelen faller igjen,

Comme lorsque la graine ayant pris sa volée
La capsule rejoint ses tissus aplanis.

O cocur abandonné dans le vent, pauvre nid!

TE VOILÀ, MON PETIT AMANT...

Te voilà, mon petit amant,
Sur le grand lit de ta maman.
Tu gambades, tu te trémousses,
Tu jettes des ruades douces;
Tu pétris mon cou dans ta main,
Tu baves ton lait du matin,
Jeune allégresse de la terre.

Tu me trouves belle et légère,
Tu m'aimes, nous nous caressons,
Nous n'avons les mêmes façons
De rire aux poudres de lumière
Qui dansent dans la chambre claire.

Je peux t'embrasser, te tenir,
Soupeser ton bel avenir.
Bonjour, ma petite statue
De sang, de joie et de chair nue.
Mon petit double,
mon émoi,
Je me touche en pressant tes doigts.
Laisse que j'effleure ta joue,
Je bois les bulles de ta moue,
Je te palpe avec mes baisers!
Ne bouge plus.
Viens reposer
Sur moi ta fatigüe endormie;

som når frøet slipper tak og flykter,
frøkapselen vender tilbake til jevnt stoff.

O hjerte forlatt i vinden, stakkars rede!

DER ER DU, MIN LILLE VENN

Der er du, min lille venn,
på din mors store seng.
Du bykser, kan ikke ligge stille,
du kaster ut bløte spark;
du former nakken min i hånden din,
du sikler melk fra i morges,
unge fryd av jorden.

Du finner meg vakker og lett,
du elsker meg, vi kjærtegner hverandre,
vi smiler på samme måte av støvet i lyset
som danser i det klare rommet.

Jeg kan omfavne deg, holde deg,
tenke over din lyse fremtid.
God dag, min lille statue
av blod, av fryd og av naken hud.
Min lille dobbeltgjenger,
min uro,
når jeg klemmer dine fingre, rører jeg ved
meg selv.
La meg streife kinnet ditt,
drikke boblene i munnen din,
kjenne deg med mine kyss!
Ikke rør deg mer.
Kom og hvil ut
på meg, utmattet og søvnig;

Sois comme ma main engourdie
Qui me paraît, restant à moi,
La main d'un autre.
Je suis toi.

**AI-JE PU T'APPELER DE L'OMBRE
VERS LE JOUR**

Ai-je pu t'appeler de l'ombre vers le jour,
Sa chant qu'il est si peu d'allégresse et
d'amour,
Que le soleil qui luit sur l'azur n'a pas d'âme
Et que sous son regard dévoré par la flamme
Dort l'éternelle nuit?

vær lik min døsige hånd
som når den ligger på meg,
virker som en annens hånd.
Jeg er deg.

**HAR JEG MAKTET Å KALLE DEG
UT AV SKYGGENE, MOT DAGEN**

Har jeg maktet å kalle deg ut av skyggene,
mot dagen,
ut av deres sang om så lite glede, så lite
kjærlighet,
om at solen som skinner i det blå, er uten sjel
og om at bak overflaten som flammene
fortærer,
sover en evig natt?

OVERSATT AV HILD BORCHGREVINK

LIV ELISE NORDSKOG

Liv Elise Nordskog har hovedfag med fordypning i R. Strauss' Lieder fra Griegakademiet i Bergen. Hun har vært solist med bl.a. Bergen Filharmoniske Orkester ved flere anledninger, med Pori Sinfonietta i Finland og med musikere fra BIT20 Ensemble. I 2012 sang hun med Ottawa Barock Consort i Ottawa.

Med ulike ensembler har hun fremført verker av bl.a. Pergolesi, Andriessen og Crumb, og hun har hatt spesielt stor interesse for lieder fra det 20. århundre.

Hun har vært ansatt som fiolinist i Bergen Filharmoniske Orkester siden 1987.

SIGNE BAKKE

Signe Bakke har studert ved Griegakademiet og Norges musikkhøgskole der hun tok sin diplom-eksamen. Som 23-åring hadde hun sin debutkonsert i Oslo, støttet av Rikskonsertene, og to år senere var hun solist med Oslo Filharmoniske Orkester.

Signe Bakke er i dag førsteamanuensis ved Griegakademiet, Universitetet i Bergen, der hun har vært ansatt siden 1992. Hennes konsertvirksomhet omfatter engasjementer i hele Norden, Italia, Polen, USA, Russland, Georgia og Aserbajdsjan. Hun har deltatt ved ulike festivaler, bl.a. Festspillene i Bergen, Ultimafestivalen

LIV ELISE NORDSKOG

Liv Elise Nordskog holds a Master's degree from the Grieg Academy in Bergen, specializing in the lieder of R. Strauss. She has performed as soloist with, among others, the Bergen Philharmonic Orchestra on numerous occasions, with Pori Sinfonietta in Finland, and with musicians from BIT20 Ensemble. In 2012 she sang with the Ottawa Baroque Consort in Ottawa, Canada.

She has, in collaboration with diverse ensembles, performed works of Pergolesi, Andriessen, and Crumb, among others, and she holds a special interest in lieder of the twentieth century.

Liv Elise Nordskog has been a violinist with the Bergen Philharmonic Orchestra since 1987.

SIGNE BAKKE

studied at the Grieg Academy and the Norwegian Academy of Music, where she received her diploma. She gave her debut concert in Oslo at age twenty-three, and two years later she performed as soloist with the Oslo Philharmonic Orchestra.

Today Signe Bakke is Associate Professor at the Grieg Academy, University of Bergen, where she has been employed since 1992. Her engagements as concert pianist have taken her to the Scandinavian countries, Italy, Poland, the



SIGNE BAKKE



LIV ELISE NORDSKOG

i Oslo, »Art-november«-festivalen i Moskva og ulike festivaler i Italia. Hun har spilt mye på Trolldhaugen og har gitt ut flere cd-er med musikk av Edvard Grieg. Hennes siste cd «Crystalline» (2011), med soloverker av den japanske komponisten Karen Tanaka, har fått mye oppmerksomhet og god mottagelse både nasjonalt og internasjonalt.

Kammermusikk og akkompagnement av sangere er en viktig del av hennes virksomhet.

LIV ELISE NORDSKOG OG SIGNE BAKKE har hatt et nært samarbeid i 15 år. Sammen har de gitt tallrike konserter med sanger fra det klassiske lied-repertoaret. De har også hatt en felles interesse av å hente fram mindre kjent repertoar. I Messiaens jubileumsår 2008 turnerte de med et program utelukkende viet hans verker.

USA, Russia, Georgia, and Azerbaijan. The festivals in which she has participated include the Bergen International Festival, the Ultima Oslo Contemporary Music Festival, Festival Art-November in Moscow, as well as diverse festivals in Italy. She has performed often at Trolldhaugen, and she has recorded several CDs featuring the music of Edvard Grieg. Her most recent recording, «Crystalline» (2011), with solo works of the Japanese composer Karen Tanaka, has gotten considerable attention and a favourable reception both in Norway and abroad.

Signe Bakke is also very active in chamber music and as accompanist.

LIV ELISE NORDSKOG AND SIGNE BAKKE have enjoyed a close collaboration over the past fifteen years. Together they have given numerous concerts of songs from the classical lied repertoire. They also have had a shared interest in drawing attention to a lesser known repertoire. In 2008, in the context of the centenary of Messiaen's birth, they toured with a programme dedicated exclusively to his works.

CREDITS

RECORDED IN:

SOFIENBERG CHURCH IN OSLO, 22-25 FEBRUARY 2012

PRODUCER: VEGARD LANDAAS

BALANCE ENGINEER: THOMAS WOLDEN

EDITING: VEGARD LANDAAS

MASTERING: THOMAS WOLDEN

PIANO TECHNICIAN: ERIC SHANDALL

BOOKLET NOTES: HILD BORCHGREVINK

ENGLISH TRANSLATION: JIM SKURDALL

NORWEGIAN TRANSLATION OF POEMS: HILD BORCHGREVINK

BOOKLET EDITOR: HEGE WOLLENG

COVER DESIGN: BLUNDERBUSS / ANETTE L'ORANGE

COVER PHOTO: ARCHIVES YVONNE LORIOD

/ACDA (Association pour la Création et la Diffusion Artistique)

ARTIST PHOTOS: TORE HEGDAHL (DUO PORTRAIT & PORTRAIT OF SIGNE BAKKE)

TRYGVE SCHONFELDER (PORTRAIT OF LIV ELISE NORDSKOG)

THIS RECORD HAS BEEN MADE POSSIBLE WITH SUPPORT FROM:

UNIVERSITY OF BERGEN

MUNICIPALITY OF BERGEN

NORWEGIAN MUSICIANS' UNION

POUR MI

LIV ELISE NORDSKOG – SOPRANO
SIGNE BAKKE – PIANO

POÈMES POUR MI OLIVIER MESSIAEN (1908–1992)

1. I. ACTION DE GRÂCES (06:09)
2. II. PAYSAGE (01:46)
3. III. LA MAISON (01:36)
4. IV. ÉPOUVANTE (02:55)
5. V. L'ÉPOUSE (02:49)
6. VI. TA VOIX (02:55)
7. VII. LES DEUX GUERRIERS (01:35)
8. VIII. LE COLLIER (03:26)
9. IX. PRIÈRE EXAUCÉE (02:52)

TROIS MÉLODIES OLIVIER MESSIAEN (1908–1992)

10. I. POURQUOI? (01:52)
11. II. LE SOURIRE (01:27) POEM BY CÉCILE SAUVAGE
12. III. LA FIANCÉE PERDUE (02:54)

L'ÂME EN BOURGEON CLAIRE DELBOS (1906–1959) POEMS BY CÉCILE SAUVAGE (1883–1927)

13. I. DORS (01:29)
14. II. MON COEUR REVIENT
À SON PRINTEMPS... (01:59)
15. III. JE SUIS LÀ... (02:31)
16. IV. TE VOILÀ HORS DE L'ALVÉOLE... (02:59)
17. V. JE SAVAIS QUE CE SERAIT TOI... (01:38)
18. VI. MAINTENANT, IL EST NÉ... (01:46)
19. VII. TE VOILÀ, MON PETIT AMANT... (04:02)
20. VIII. AI-JE PU T'APPELER DE L'OMBRE
VERS LE JOUR (02:43)

LAWO
CLASSICS

LWC1051 | TT:51:34
© 2013 LAWO
© 2013 LAWO CLASSICS